

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Controversiarum Inter Principes Cathedras Divi Thomæ Doctoris Angelici, Et Scoti Doctoris Svbtilis

Stümmel, Friedrich

Coloniæ Agrippinæ, 1680

Quæst. I. An, & quo sensu vero contradictoria, quæ dicuntur de realiter identificatis in Deo à contradictione vindicari possint per distinctionem rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84332)

CONTROVERSIA QUINTA,

Quid tenendum de modo salvandi contradictoria in Deo per distinctionem rationis?

SUMMARIUM.

1. Contradictoria, quæ realiter identificatis verificantur, quo sensu vindicantur à contradictionis repugnantia per solam distinctionem rationis. q. 1. per totum.
2. Doctrina suadens apparenter sufficere ad omnia contradictoria in Divinis multipliciter obiectivam & intentionalem, seu distinctionem rationis.
3. Negativa opinio preponitur & stabilitur, in oppositum adducta annihilatur. q. 2. & art. segg.
4. Veleni doctrina refellitur.
5. Questio principalis pro Scoto resolvitur, & per amplius roboratur. q. 3.

QUAESTIO PRIMA.

An & quo sensu vero contradictoria, quæ dicuntur de realiter identificatis in Deo à contradictione vindicari possint per distinctionem rationis?

SUMMARIUM.

1. Duplex conceptus obiectivus rationis & realis explanatur. n. 89. & 90.
2. Diversitas alia rationis alia realis aliam & aliam constituunt contradictionem. n. 90.
3. Notabilis distinctio inter conceptum obiectivum & conceptum obiectivum. ibidem.
4. Contradictoria ut afficiunt rem secundum esse obiectivum rationis seu ut extrinsecè denominatum, vi cuius unum predicatum constituitur extra conceptum alterius salvantur per distinctionem rationis. n. 91.
5. Quomodo distinctio rationis aliquando fundetur super terminos extrinsecos à rebus realiter distinctis acceptos aliquando super inadeguatos conceptus. & c. n. eodem.
6. Qualiter gradus genericus constituatur ex nostro modo concipiendi extra specificum & differentia individualis Petri extra Essentiam Petri. n. 91.
7. Per distinctionem rationis ratiocinata salvantur contradictoria de obiecto, quatenus in illo pradicorum diversitas resultat à sola operatione intellectus constituentis unum predicatum extra conceptum alterius. n. eod. & 92.
8. Non implicat contradictoria salvari per distinctionem rationis ratiocinantis. n. 92.

ARTICULUS I.

Resolvitur status & Controversiæ apex tollendo æquivocationem conceptus obiectivi aperitur.

87
Modus loquendi quorundam de supportandis contradict.

Diversos loquendi modos in diversis legimus de capacitate huius distinctionis in ordine ad propositiones contradictorias à contradictionis repugnantia salvandas; multi eam distinctionem ele-

vant ad habitandum sustinendis contradictoriis indivisibile obiectum ex hoc, quia contradictio, si formaliter sumatur, non est, inquit, in rebus ante opus intellectus, quandoquidem in affirmatione & negatione consistit, quatenus sunt enunciative, ut docet Aristoteles c. de oppositis, sic autem sunt operationes nostri intellectus, certum autem est, quod intellectus de eodem contradictorias componendo enunciationes, illud non uno, sed diversis modis concipiat, adeoque

adeoque volunt hi Authores sufficere, ut contradictoria non sint respectu ejusdem eodem modo concepti, sed respectu diversi modi, quia tunc non se habet ut unum objectum, sed ut duo propter diversos conceptus objectivos inadæquate exprimentes rem illam.

Alii, qui videntur alio modo explicare huius distinctionis capacitatem, recidunt tamen in idem, omnesque conveniunt in hoc, ut verificentur contradictoria v. g. de unâ formalitate realiter identificatâ cum alterâ, necessarium esse, negari unum prædicatum de unâ, quod affirmetur de alterâ, ut talis formalitas prima saltem in tertio v. g. in conceptu inadæquato diversa sit à secundâ, in hac enim diversitate fundatus intellectus planissima via procedit ad negandum de prima, quod affirmatur de secundâ, quia si prima formalitas & secunda omnibus modis idem sunt, ex nullo capite datur fundamentum, ut de una negetur prædicatum, quod eodem modo convenit utrique.

88 Cum autem Auctores multi signanter Scottista duplicem in rebus agnoscant contradictionem, notandum, dupliciter posse considerari diversitatem necessariam ad contradictionem; semel ut illa resultat in objecto à solâ operatione intellectus constituentis unum extra conceptum alterius, quomodo v. g. gradus genericus in communi Thomistarum per solam rationem à gradu differentiali distinctus constituitur extra quidditativum conceptum differentia, & e contra differentia extra conceptum gradus generici: semel verò quod hæc diversitas non præstat ab intellectu operâ, sed quæ revera inest conditioni & quidditativum naturis, unde & distinctio *ex natura rei* vocatur, hinc contigit Auctores quosdam aliquando loqui de conceptu objectivo, ut in illo consideratur diversitas rei, aliquando verò ut concipitur in eo diversitas rationis, itaque ad evitandâ hallucinationes & meliorem huius Controversiæ expeditionem diligenter prænotandum, nostræ conceptionis objectum dupliciter accipi vel pro illa denominativo, quod ad cognitionem nostram ut quid posterius consequitur, nam quomodo ad corpoream visionem sequitur in objecto visum esse, ita ad cognitionem seu visionem intellectualem, cognitum esse; vel pro ipsâ re seu ratione illâ, quæ nostrum conceptum antevertit, utrumque significatur per istas voculas *conceptus objectivus* quamvis nonnulli rem illam, quæ cognitionem nostram antevertit, velint vocari objicibilem rationem potius quàm objectivam, ita ut quod prius & reale est,

Objectum
nostra cō-
ceptionis
duplici-
ter acci-
pitur.

à posteriori & denominativo melius secerni valeat, licet enim utrumque objectum iisdem terminis exprimatur, unum tamen ab altero est diversissimum, cum illud objectivum esse, quod resultat ad cognitionem nostram ex diversis modis logicalibus aut grammaticalibus, referatur ad conceptum, ut terminus ad viam seu fieri, & sicut terminus nihil refert in facto esse quod non præhabeat actio, per modum fieri illius, ita ratio objecti, in quantum sumitur pro denominatione à nostro conceptu relicta, nihil explicitum præ se ferre valet, quod illi non congruat vi conceptus & præambula cognitionis, eâ ratione illud esse denominativum visionis, quod visum esse dicitur, nihil exprimit, quod non sit mutuatum à visione.

Ex quo patet contrarium accidere in illâ ratione objicibili seu conceptu objectivo, qui ex natura rei operationem intellectus antevertit, consequenter sicut à cognitionis operatione non venatur suum esse, siquidem ex intrinsecâ sui conditione supponit illam, ita aliam quoque conceptibilitatem hæc fortitur, & iterum aliam istâ, quæ extat formata ab intellectu.

90 Ex his porro nascitur & noscitur dupliciter posse fieri contradictoria, semel ut propositiones ex se sibi contradicentes non involvant contradictionem ex natura rei, sed à nostris conceptibus, secundum diversos modos logicales aut secundò intentionales provenientes, seu ut statim dixi propter diversos conceptus objectivos rationis, qui ut quid posterius consequantur ad nostram cognitionem, importantes nudam denominationem extrinsecam in objecto & quasi habitudinem, ad intellectum imperfectè concipientem, unde perspicuum est pro his contradictoriis in objecto, non esse constituentem distinctionem ex natura rei. Secundò ut diversitas fundans contradictorias propositiones in ipsâ rei naturâ deprehendatur, adeoque non propter aliquam habitudinem extrinsecam ad intellectum seu conceptus objectivos rationis, sed propter conceptum objectivum, quæ cognitionem omnem antevertit referens in unâ & eadem re alias & alias ex natura ipsiusmet rei formalitates, vide quæ diximus *Controv. 2. q. 1. n. 12. &c.* quæ seriò observanda sunt, ut omnis ambiguitas in hac *Controversia* evitetur inter disputandum, unde & sic

ARTI-

ARTICULUS II.

In quo

Resolvitur Quæstio, quod per distinctionem rationis ratiocinatae possint
salvari contradictoria de objecto, secundò intentionaliter & reduplica-
tivè sumpto, id est, spectato non nudè secundum se in ratione tantum
actus primi, sed quatenus in illo prædicatorum diversitas resultans à solâ
operatione intellectus constituentis unum prædicatum extra conce-
ptum alterius ut quod affirmatur vel negatur, ita ut propositio cadat su-
per rationem ut cognitam & qua significatam &c.

A S S E R T I O

Enunciationes contradictoriae, ut afficiunt rem in statu non purè reali, sed
secundum esse extrinsecè denominatum, quatenus in objecto resultat di-
versitas prædicatorum, in quæ cadit contradictio, à solâ operatione intel-
lectus constituentis unum prædicatum extra conceptum alterius à contra-
dictione per solam distinctionem rationis ratiocinatae, salvari possunt, sive
fundamentum istius distinctionis spectetur secundum diversa connotata
variarum perfectionum realiter ab illo distinctarum, sive spectetur se-
cundum inadæquatos conceptus, quatenus, quod à parte rei in
seipso unum est, non uno actu inadæquato ex-
primi possit.

91
Contra-
dictoria
secundum
esse ex-
trinsecè
denomi-
natum,
per con-
notata
aut per
intelle-
ctus ope-
ram quo-
modo sal-
vantur.

Hæc Assertio, si benè intelligatur, non ha-
bet difficultatem, etiam in schola Scoti,
quæ contrarium asserendo loquitur de
contradictoriis in statu reali, sive ex natura rei in
ratione actus primi, secus in proposito, nam si
fundamentum distinctionis, vi cuius contradi-
ctoria verificari posse dicimus, connotat diver-
sos terminos extrinsecos à rebus realiter distin-
ctis acceptis, perspicuum est, illa non cadere
super idem secundum idem, sed supra diversa
connotata extrinseca; si verò spectetur funda-
mentum distinctionis rationis ratiocinatae, ut
connotat nostros inadæquatos conceptus obje-
cti non uno actu comprehensibilis, patet etiam
contradictoria non cadere super idem secundum
idem, v. g. quæ verificantur de gradibus meta-
physicis animalitatis & rationalitatis in natura
specifica hominis: ideo enim rationale, esto
quod ante inadæquatam nostri intellectus con-
siderationem nullo modo distingueretur ab ani-
mali, non est de Essentia illius, quia secundum
modum nostrum concipiendi animal præsup-
ponitur adæquatè constitutū ad rationalitatem,
cui ut potentia seu materia quædam metaphysi-
ca subternitur, potestq; sic deduci: illud dicitur
distinctum ab altero seu esse extra essentiam al-
terius, quod licet idem realiter cum illo altero,
illud tamen præsupponit secundum conceptus
nostros plenè & adæquatè constitutum, idq; al-
teri quali præmitrat, ut non cointegret consti-
tutionem illius, ex hoc capite multi volunt di-
stingui & concipi Essentiam Divinam ab Attri-

butis, quæ licet ante intellectus operationem se-
cundum illos non distinguantur, non sunt ad-
huc de conceptu Deitatis, seu Essentia, quam
præsupponunt, sed rationale, licet omni modo
foret idem, cum animali præsupponit illud in
modo nostro concipiendi jam plenè constitu-
tum. Idem est de differentia individuali Petri,
quæ ex hoc capite asseritur extra Essentiam Pe-
tri, esto ab illo ante intellectum non differret,
quia præsupponit specificam constitutionem in
esse perfectò, utpote non præsupponit solum ra-
tionem animalis constitutam, quæ est conceptus
convenientia cum aliis animalibus, sed & ratio-
nalitatis, quæ est ratio distinguens ab omnibus
aliis; ergo illi gradus sunt extra conceptum alio-
rum, quos sibi præsupponunt, nec ut dixi, in hoc
erit difficultas, modo generatim, dum dicimus
salvari posse contradictoria, attendatur, quod il-
la in contradictione, seu in objecto affirmato &
negato non attingant ipsam rem, in quantum
extra connotata extrinseca vel conceptionem
nostram existit, sed cum esse objectivo secundo
intentionaliter sumpto, ita ut habitudo distin-
ctionis inter duas rationes objectivas intercedat
secundum illud esse, quod utrumque, id est, obje-
ctum negatum & objectum affirmatum ab in-
tellectu vel connotatis accipit, ad quæ ut monui
jam supra art. 1. seria facienda reflexio, ne
dum rem per objectivum conceptum, aliquan-
do rem ipsam, ut cognitionem præcedit, intelli-
gimus, aliquando verò illud esse extrinsecum,
seu esse denominatum, quod ab intellectu cogi-
tante resultat, fiat hallucinatio.

E

His

Tractat. Prelim. R.P. Stumelii.

92

His præjactis probatur Assertio ex dicendis *Controv. 10. q. 1. in responsione quinta ad argumenta Sootiflarum 2da*: sicut distinctio, quæ est à parte rei, ponit unum extremum extra aliud à parte rei, ita distinctio rationis ponit unum extremum extra aliud in esse objectivo, cujus jam tum dedimus hypotyposin: ergo cum ad contradictoria à formali contradictione salvanda sufficit, si non dicuntur secundum idem omnino, jam quæ erunt contradictoria per distinctionem rationis, & secundum esse objectivum unum dicitur extra Essentiam alterius, desinunt esse talia, licet enim relinquat rem sicut erat, penitus eandem à parte rei, facit tamen eam differre modo dicto penes conceptus, nec opus est rem adeo certam pluribus argumentum stabilire, imò nedum hoc verum est de distinctione rationis cum fundamento in re, ut exprimitur

in Assertionem, verum etiam de ipsâ distinctione rationis ratiocinantis, unde de eodem Petro posito in prædicatione identicâ semel à parte subiecti, & semel à parte prædicati contradictoria enunciari possunt, prout est objectivè in intellectu, & substat illis secundis intentionibus prædicati & subiecti, verumque erit Petrus ut substat in propositione identica est subiectum non prædicatum, sed in aliqua propositione identica, substat subiectum, ergo in tali propositione idem Petrus non est prædicatum.

Difficultas sola restat, an omnia contradictoria quæ dicuntur de realiter identificatis in Deo absolute & simpliciter in ratione actus primi non coalescendo intentionem secundam à formali contradictione salvanda sufficiat & substat sola distinctio rationis, de quo sit

*Status
quest. se-
quentis.*

QUAESTIO II.

Quale sit & an sufficiat fundamentum Adversariorum, quo suffulti censere causantur capacitatem salvandi contradictoria per distinctionem rationis, seu multipliciter objectivam extendendam esse ad omnia prædicata contradictoria, quæ absolute & simpliciter dictante fide, de Deo enunciantur?

S U M M A R I U M.

1. Assertur fundamentum opinio affirmantis, & in quo substat. n. 93.
2. Nomina consignificare differentiam, eamque in propositiones inducere posse, quomodo deducant. n. 94.
3. Propositiones secundum statum purè realem tentant terminorum significatione dicuntur ab aliquibus impossibiles. n. eod.
4. Modus loquendi de Deo secundum statum realem ad mentem Adversariorum aperitur. n. eod.
5. Supradictum fundamentum exactè discussum res per terminos & nomina significatas ad ens imaginarium deducit. n. 95. & seqq.
6. Doctrina Neotericorum in varias absurditates incidit, & quare. n. 99. & seqq.
7. Esse rem, quæ est Paternitas, filiatio &c. intellectus, voluntas &c. & tamen Paternitatem, filiationem, intellectum, voluntatem non esse à parte rei, nisi per nostros conceptus & distinctionem rationis implicantiâ dicitur, & quare. n. 103.
8. Occasio evadendi contradictoria in Deo occluditur. n. 104.
9. Propositiones, quæ verè aliquid de Deo enunciant secundum esse quod referunt, involvunt necessariò suppositionem & hypothesein ex natura rei. n. 105. & 108.
10. Veritatem consistere in dependentia & conformitate actus judicativi cum objecto causam veritatis referente, velut mensura & regula illius. n. eod. & 108.
11. Nomina ex sua institutione significant directè res, ubi quæ sint repetenda inter nomina primæ intentionis. n. 106. & 108.
12. Aliud esse quid affirmatur aut negatur de objecto, & aliud sub quo modo, & quare id in proposito observandum cautius. n. eod. & 109.
13. In quo sensu distinctio in Deo secernit est & non. n. 107.
14. De Divinis non minus rectè per terminos simplices loqui, quàm per plurium conjunctionem etiam contradictorias formare, nil impedit. n. 108.
15. Distinctionem explicari per negationem identitatis, ac proinde propositiones, quæ inferunt necessariò aut contradictionem aut distinctionem, necessum est inferre negationem identitatis ex natura rei formaliter, non solum fundamenta-liter. n. 108.
16. Veritates de Deo reales esse. vide n. 109.

ARTI-